

Asociația Magistrătorilor din România (AMR)
Nr. 356 din 17.06.2016

Către
Consiliul Superior al Magistraturii

Asociația Magistrătorilor din România (AMR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a judecătorilor și procurorilor - cu sediul în municipiul București, B-dul Regina Elisabeta nr. 53, sector 5, tel. /fax. 021.4076286, email amr@asociatia-magistratilor.ro cod de înregistrare fiscală 11760036, cont bancar RON IBAN RO37RNCB0090000508620001, deschis la banca BCR Sucursala Lipsani, *reprezentată legal de judecător Gabriela Baltag, în calitate de președinte*, având domiciliu în municipiul Piatra Neamț, strada Nufărului, nr. 4, bl. B8, sc. A, etaj 3, ap. 13, Județul Neamț, în temeiul art. 7 alin. (1), (3) și (7) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, formulează

PLÂNGERE PREALABILĂ

solicitând **revocarea în tot a Hotărârii nr. 434/17.05.2016 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii** în baza căreia s-a dispus reglementarea instituției consilierului de etică și procedura de selecție a acestuia, având ca justificare propunerile

formulate în cadrul întâlnirilor Grupului de lucru privind eficiența activității instanțelor.

Chestiuni prealabile:

Asociația Magistraților din România (AMR) este o persoană interesată în sensul prevederilor art. 2 alin. 1 lit. s din Legea nr. 554/2004. Vătămarea produsă prin actul contestat urmează a se aprecia în raport cu dispozițiile art. 1 și art. 2 alin. 1 lit. r din Legea nr. 554/2004.

Interesul Asociației Magistraților din România (AMR) rezultă din conținutul **art. 5 din Statutul A. M. R.**, potrivit căruia Asociația are drept scop: *„reprezentarea intereselor magistraților în raporturile cu celelalte subiecte de drept pe plan intern și internațional”*. Pentru realizarea scopului său constitutiv, Asociația are ca obiective, în baza **art. 6 pct. 2 din Statut**, promovarea libertății și demnității profesiei, *apărarea statutului magistraților în statul de drept* și independența justiției față de celelalte puteri ale statului.

De asemenea, potrivit **art. 6 pct. 4 din Statut**, Asociația Magistraților din România (AMR) are ca obiectiv apărarea libertății, demnității și *statutului profesional al magistraților*, sens în care AMR *își exprimă poziția față de deciziile luate de organele de justiție, astfel cum sunt prevăzute în legea de organizare judiciară*, în ceea ce privește profesia de magistrat și cei ce o exercită.

Conform **art. 76 din Legea nr. 303/2004 republicată:** *„Judecătorii și procurorii sunt liberi să se organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul apărării intereselor lor profesionale, precum și cele prevăzute de art. 11 alin. 3.”*, iar potrivit **art. 29* alin. 2 din Legea nr. 317/2004**

republicată: „Asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor pot participa la lucrările plenului și ale secțiilor, exprimând, atunci când consideră necesar, un punct de vedere asupra problemelor ce se dezbat, la inițiativa lor sau la solicitarea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii. ”

Având în vedere atribuțiile ce revin Consiliului Superior al Magistraturii în privința sistemului judiciar, rolul constituțional fundamental conferit - anume acela de a fi garantul independenței justiției potrivit **art. 133 alin. 1 din Constituție, art. 1 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, republicată și art. 1 alin. 1 din Legea nr. 317/2004, republicată** - se justifică interesul major legitim pe care Asociația Magistraților din România (AMR) îl are, potrivit scopului său constitutiv, în ceea ce privește cariera magistraților, pretinzând respectarea strictă a atribuțiilor ce revin acestei instituții, ca o condiție primordială pentru garantarea independenței justiției și respectarea statutului magistratului.

Așadar, în realizarea scopului evocat anterior, Asociația Magistraților din România (AMR) justifică un interes legitim și, pe cale de consecință, calitate pentru a contesta Hotărârea nr. 434 din 17.05.2016 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii. În apărarea intereselor tuturor magistraților pe care îi reprezintă, Asociația este împuternicită prin chiar actul constitutiv să acționeze în numele lor, în calitate de organizație profesională națională a magistraților, mandatată să apere drepturile și interesele acestora, atunci când ele sunt vătămate prin acte sau demersuri ce se înscriu în afara cadrului legal.

Motive de nelegalitate.

Asociația Magistraților din România (AMR) solicită **revocarea în tot a Hotărârii nr. 434/17.05.2016 a Secției pentru**

judcători a Consiliului Superior al Magistraturii în baza căreia s-a dispus reglementarea instituției consilierului de etică și a procedurii de selecție a acestuia, având ca justificare, printre altele, propunerile formulate în cadrul întâlnirilor Grupului de lucru privind eficiența activității instanțelor.

Justificarea acestei măsuri apare ca fiind întemeiată pe o serie de analize realizate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii care ar fi relevat nevoia ca dreptul și, în același timp, obligația etică a judecătorilor să se transpună într-un sistem integrat de formare profesională, inclusiv în ceea ce privește integritatea și etica profesională a judecătorilor.

S-a mai susținut faptul că legislația în vigoare nu reglementează mecanisme de evitare a încălcării normelor de conduită de către judecători și procurori, motiv pentru care ar fi necesară înființarea unor organisme care să aibă un rol consultativ și de consiliere, care să stea la dispoziția judecătorilor și procurorilor ori de câte ori nu sunt siguri dacă o anumită manifestare/activitate este compatibilă sau nu cu statutul lor.

De asemenea, soluția a mai fost argumentată și pe încheierea în anul 2014 a unui acord de cooperare între Consiliul Superior al Magistraturii din România și Consiliul Judiciar din Olanda, având ca scop cunoașterea bunelor practici în ceea ce privește integritatea sistemelor judiciare și ale magistraților din cele două țări, precum și identificarea unor căi de întărire a integrității, în special a celor de prevenire a unor fenomene care pot conduce la acte ce știrbesc integritatea magistraților, în condițiile în care actuala reglementare privind integritatea, etica și deontologia profesională este orientată spre sancțiune.

O altă justificare, enunțată tot cu valoare generală, de principiu, fără un studiu concret, bine individualizat, vorbește despre numărul mare de hotărâri prin care s-a dispus condamnarea penală sau

sanționarea disciplinară a unor judecători sau procurori, pentru săvârșirea unor fapte ce au afectat demnitatea, onoarea și prestigiul justiției, care poate reprezenta un element în măsură să conducă la concluzia că, în prezent, în România nu există un mecanism eficient de prevenire a unor astfel de situații.

Totodată s-a invocat faptul că, datorită nevoii instituirii unui mecanism de consiliere a magistraților în probleme de integritate, Secția pentru judecători a apreciat ca fiind necesară adoptarea unei hotărâri prin intermediul căreia să fie reglementate modalitatea de desemnare, criteriile de selecție, numirea, formarea profesională și atribuțiile consilierilor de etică, revocarea, suspendarea și încetarea calității acestora.

Independența și imparțialitatea sistemului judiciar, autoritatea morală și integritatea judecătorilor reprezintă piloni importanți pentru menținerea încrederii publicului într-o societate democratică. Mai mult decât atât, independența justiției este o condiție obligatorie pentru existența statului de drept și o garanție fundamentală a unui proces echitabil, este un principiu esențial și dreptul cetățenilor oricărui stat.

Pornind de la aceste principii, pe lângă reglementările existente, transpuse deja în legislația națională, respectiv în legile speciale, destinate justiției - Legea nr. 303/2004, Legea nr. 304/2004 și Legea nr. 317/2004 – anterior, a fost instituit un instrument internațional, Principiile de la Bangalore, adoptat de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției, așa cum a fost revizuit la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme ținută la Palatul Păcii, Haga, 25-26 noiembrie 2002, instrument care a stat la temelia Codului deontologic adoptat ulterior prin Hotărârea nr. 328 din 24.08.2005 de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară rețin că este important ca judecătorii, fiecare individual, dar și toți, în

colectiv, trebuie să respecte și să onoreze funcția judiciară ca fiind un mandat public și să se străduiască în a spori și a menține încrederea publicului în sistemul judiciar. Astfel, **valoarea 4**, ocrotită de principiile enunțate mai înainte, amintește că **eticheta**, adică „*bunele maniere și respectarea lor în mod vizibil sunt esențiale în îndeplinirea tuturor activităților desfășurate de către judecător*”.

Potrivit **Recomandării R(94) 12, Principiul I (2) (d)**: „*Judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită pentru a soluționa cauzele imparțial, potrivit conștiinței lor și modului în care interpretează faptele și în conformitate cu prevederile legale. . . .*”.

Art. 2 din Principiile de bază ale independenței sistemului judiciar redactate de Națiunile Unite în 1985 stipulează că: „*sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv.*”

Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (C. C. J. E.) a redactat Avizul nr. 3 (2003) privind principiile și regulile privind imperativele profesionale aplicabile și, în mod deosebit, a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității. Prin elaborarea acestui aviz, Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (C. C. J. E.) a căutat răspunsuri la trei întrebări, anume: **1.** Ce standarde de conduită ar trebui să se aplice judecătorilor? **2.** Cum ar trebui formulate standardele de conduită? **3.** Ce se întâmplă dacă judecătorilor li se aplică răspunderea penală, civilă și disciplinară?

Din cuprinsul întregului aviz, după o expunerea a situației existente, pe un segment important de state, în materie de reglementare a procedurilor disciplinare, nu a rezultat înființarea instituției consilierului de etică în niciunul dintre acestea. Singurele reglementări prevăd numai modalitățile de identificare și aplicare a sancțiunilor disciplinare; în nici un caz nu există o reglementare a consilierului de

etică la nivel de instanțe în statele care au fost reținute în motivarea **Avizului nr. 3 (2003) elaborat de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (C. C. J. E.)**.

Potrivit **art. 5 alin. 2 din Legea nr. 303/2004 republicată**:
„Judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de îndeplinire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății, cu excepția cazurilor în care conflictul de interese a fost adus la cunoștință, în scris, colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului și s-a considerat că existența conflictului de interese nu afectează îndeplinirea imparțială a atribuțiilor de serviciu. ”

De asemenea, **art. 99 din Legea nr. 303/2004** cuprinde o reglementare generoasă în ceea ce privește abaterile disciplinare ce pot fi săvârșite de magistrați, în situația de față de către judecători, multe dintre faptele ce pot fi reținute în sarcina acestora, cu acest titlu, vizând aspecte de etică și deontologie, anume:

a) *manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu;*

b) *încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții privind judecătorii și procurorii;*

c) *atitudinile nedemne în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții;*

d) *desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu;*

e) *refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;*

f) *refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;*

.....

h) *nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile;*

i) *nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul sau procurorul știe că există una din cauzele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de cereri repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea judecății;*

.....

k) *absențe nemotivate de la serviciu, în mod repetat sau care afectează în mod direct activitatea instanței ori a parchetului;*

l) *imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;*

m) *nerespectarea în mod nejustificat a dispozițiilor ori deciziilor cu caracter administrativ dispuse în conformitate cu legea de conducătorul instanței sau al parchetului ori a altor obligații cu caracter administrativ prevăzute de lege sau regulamente;*

n) *folosirea funcției deținute pentru a obține un tratament favorabil din partea autorităților sau intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea ori acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii;*

.....

q) *participarea directă sau prin persoane interpuse la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor;*

.....

s) *utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești sau al actelor judiciare ale procurorului ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să*

afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de magistrat;

.....
t) *exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență”.*

Instituția consilierului de etică este una lipsită de legalitate. Pentru a fi legitimă Hotărârea nr. 434/17.05.2016 emisă de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii trebuia să aibă la bază o dispoziție legală, să implementeze o prevedere legală existentă deja. Instituția consilierului de etică nu este prevăzută în cuprinsul niciunui act normativ, în vigoare, care privește sistemul judiciar românesc. Nu este posibil ca Secția pentru judecători să legifereze în materie de statut a judecătorilor și să procedeze la înființarea unor instituții în măsură să afecteze grav independența dar mai ales imparțialitatea acestora.

Graba implementării acestei instituții, inexistentă în legile justiției, este dovedită și de înscrierea în preambulul hotărârii a necesității adoptării deja a unei platforme de internet denumită „**integritale. ifep. ro**” – unde se „...vor regăsi informații privind rețeaua consilierilor de integritate, jurisprudența relevantă, legislația în materie, dezbaterile pe teme de integritate etc.” cu justificarea „..... asigurării accesului magistraților la o bază de date care să cuprindă practica instituțiilor care au atribuții în domeniu (practica în materia incompatibilităților, în materie disciplinară etc).....”.

● Faptul că secțiile Consiliului Superior al Magistraturii au atribuții referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor și că, printre altele, potrivit **art. 40 lit. k) din Legea nr. 317/2004**: „îndeplinesc orice alte atribuții stabilite prin lege sau regulament”, nu îndreptățește Secția pentru judecători să adopte reglementări care nu se găsesc deja legiferate în materie de statut a judecătorilor, astfel cum se întâmplă prin emiterea Hotărârii nr. 434/17.05.2016 ce face obiectul prezentei plângeri prealabile.

Mai mult decât atât, trecând peste aspectul de legalitate suntem nevoiți să precizăm că, în ce privește numărul consilierilor de etică, Secția pentru judecători a apreciat, în mod discriminatoriu, fără nicio justificare, necesitatea ca la fiecare curte de apel să funcționeze 2 consilieri de etică, iar la fiecare tribunal un consilier de etică. Stabilirea unui anumit număr de consilieri de etică, diferențiat și doar numai pentru două dintre categoriile de instanțe, creează o discriminare fără nicio justificare obiectivă, aruncând o îndoială nepermisă asupra judecătorilor care funcționează la aceste instanțe și care, în accepțiunea Secției pentru judecători, sunt calificați ca având „*probleme de etică*” și, prin urmare, nevoie de serviciile unui consilier de etică. Astfel, au fost „*excluse*” din raza de interes a consilierului de etică, judecătorii și instanța supremă, iar judecătorii care fac parte din Consiliu Superior al Magistraturii nu au fost reținuți nicio clipă ca posibili subiecți de consiliere etică.

Procedura de selecție a consilierilor de etică este una mai mult decât ambiguă, mai ales în situația în care își depun candidatura un număr insuficient de judecători sau atunci când nu există niciun judecător care să accepte să facă acest lucru, întrucât hotărârea adoptată nu explică cum poate fi obținut (prin ce metode) acordul scris al judecătorului/judecătorilor „*nominalizat*”/”*nominalizați*” de președintele tribunalului sau, după caz, președintele curții de apel.

De asemenea, hotărârea nu explică cum poate fi verificată corectitudinea „*procedurii de consultare a tuturor judecătorilor instanței*” de către președintele acesteia, dacă acest lucru se realizează în regim de confidențialitate, care este modalitatea/forma concretă de prezentare a „*consultării*” colegiului de conducere, în vederea adoptării unei hotărâri de desemnare a consilierului de etică, hotărâre care ulterior trebuie înaintată/comunicată Institutului Național al Magistraturii.

Nicio politică „*de prevenție*” în materie de integritate, etică

și deontologie profesională, așa cum mai este justificată hotărârea adoptată de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, nu se poate realiza fără o bază legală, imaginată pe o procedură care nu are nicio legătură cu statutul, respectiv drepturile și obligațiile celor „în favoarea” căroră se recomandă că este gândită, respectiv a judecătorilor de tribunale și curți de apel.

De asemenea, Hotărârea nr. 434/17.05.2016 Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nu explică în ce constă „*neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice*” calității de consilier de etică, situație ce poate conduce la revocarea din această funcție, în condițiile în care nu există nicio mențiune care să lămurească cum/în ce formă se va consemna/contabiliza activitatea „*consilierului de etică*”, aparent un „*sfătuitor confidențial*” care trebuie să aibă probeze, în final, modalitatea de realizare a activității sale.

Se ridică această întrebare legitimă cu atât mai mult că, potrivit dispozițiilor art. 4 lit. a), b) și c) din hotărâre, consilierul/consilierii de etică al/ai instanței va/vor fi implicat/implicați în organizarea de „*atelier de lucru și mese rotunde*”, unde se vor pune „*în dezbateră judecătorilor problemele etice constatate*”, vor colabora „*cu consilierii de etică de la alte instanțe pentru identificarea problemelor de etică și găsirea modalităților de rezolvare unitară a acestora*” și vor „*participa la întâlnirile periodice ale consilierilor de etică*”, cel puțin o dată pe trimestru, la nivelul curților de apel și, cel puțin o dată pe an, la nivel național.

Condițiile de desfășurare a activității consilierului de etică, astfel cum apar reglementate mai înainte, exclud categoric intențiile de confidențialitate, întrucât orice discuție a judecătorului, pe teme ce pot intra „*în sfera de interes a eticii*”, poate deveni un material de dezbateră în cadrul atelierelor de lucru sau a meselor rotunde derulate la nivel regional sau național.

În realitate, un judecător care apelează la un astfel de consilier de etică va fi unul vulnerabil, întrucât nu există nicio garanție de confidențialitate, iar „*specialistul în materie*” nu are menționată nicio responsabilitate pentru ipoteza în care sfatul acordat este unul neconform, în măsură să conducă la o încălcare a prevederilor codului deontologic, la o sancțiune disciplinară sau chiar și la o tragere la răspundere penală.

Mai mult decât atât nu este lămurită nici modalitatea de informare a consilierului de etică și nici baza legală pe care acest personaj se va sprijini atunci când, în îndeplinirea atribuțiilor sale, poate aborda orice judecător de la instanțele vizate „ ... în diferite probleme de etică, din oficiu sau la cerere”.

Se creează un sistem oficial „de informatori”, la nivelul instanțelor vizate, legalizat prin intermediul Hotărârii nr. 434/17.05.2016 adoptată de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, în măsură să reclădească intențiile unui regim trecut, ale unui sistem care, la data elaborării, s-a bazat, la rândul lui, pe demersuri de informare, justificate pe intenții de bună – credință. Acest sistem de informatori va fi întemeiat pe surse care vor putea fi utilizate oricând împotriva fiecărui judecător „sfătuit” de un consilier de etică.

Instituția consilierului de etică este una lipsită de utilitate, în măsură să creeze breșe în independența și imparțialitatea judecătorilor de tribunale și curți de apel, fiind înfrântă, în principal, dispoziția constituțională care statuează că: „ ...*Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii*” (art. 124 din Constituție).

Indiferent câtă aparentă utilitate este invocată, prin funcția „de prevenție” menționată în preambulul acestei hotărâri, pretextul nu poate fi acceptat, în condițiile în care finalitatea este una de netolerat, fundamentată pe practici incompatibile cu principiile statului de drept, prin intermediul cărora se ajunge la o afectare gravă a independenței judecătorilor și, implicit, a imparțialității actului de justiție.

Posibilitatea implicării unor persoane străine în activitatea unui judecător intră într-o evidentă contradicție cu dispozițiile din legea fundamentală, dar și cu prevederile din legea specială referitoare la obligația de supunere a magistraților „*numai legii*”.

Pentru a populariza în rândul judecătorilor existența unor multiple reglementări a interdicțiilor și incompatibilităților, având un conținut asemănător (deși există obligația de cunoaștere a legii de către fiecare cetățean, cu atât mai mult de către un judecător), a unor proceduri diferite de sancționare a încălcării acestor obligații, a lipsei de claritate și predictibilitate a unor norme legale în ceea ce privește calificarea unei fapte ca fiind de natură a atrage răspunderea disciplinară sau afectarea bunei reputații, precum și consecințele diferite ce decurg din aceste tipuri de răspundere, dar și diversitatea situațiilor practice ivite, care necesită o analiză a conduitei, precum și practica neunitară în ceea ce privește soluțiile Inspecției Judiciare (soluțiile de clasare), ale Secției de judecatori a Consiliului Superior al Magistraturii dar și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pot fi imaginate ale pârgii, alte mecanisme (culegeri de practică, ghiduri de etică și bune practici).

Aceste modalități neintruzive în activitatea judecătorilor pot oferi o îndrumare potrivită, în special cu privire la conflictele de interese (exemple, tipuri), incompatibilități și diferite alte activități accesorii care îi pot compromite imparțialitatea (ex. conduita în viața privată, acceptarea de cadouri sau alte avantaje, situații ce pot afecta oricând componentele unui act de justiție obiectiv).

Legalitatea și utilitatea instituției consilierului de etică a fost amplu examinată la recenta întâlnire a președinților de tribunale desfășurată în perioada 13-14 iunie la Craiova, acolo unde, în rezoluția ce urmează a fi redactată ca un rezultat al amplelor dezbateri derulate **s-a consemnat decizia unanimă a tuturor reprezentanților tribunalelor din întreaga țară**, instanțe direct vizate de instituția

consilierului de etică, de revocare a hotărârii care face obiectul acestei plângeri prealabile. Consiliul Superior al Magistraturii are obligația de a ține cont de voința acelor pe care îi reprezintă, cu atât mai mult atunci când voința lor este clară, neîndoielnică, fără niciun fel de obiecțiuni.

Având în vedere toate criticile expuse mai sus, **Asociația Magistratilor din România (AMR)**, în temeiul art. 7 alin. (1), (3) și (7) din Legea nr. 554/2004, **solicită revocarea în tot a Hotărârii nr. 434 din 17.05.2016 emisă de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.**

Președintele Asociației Magistratilor din România

judecător Gabriela Baltag

